

Scherzando...

REVISTA MESAL DE MÚSICA, LITERATURA I ART

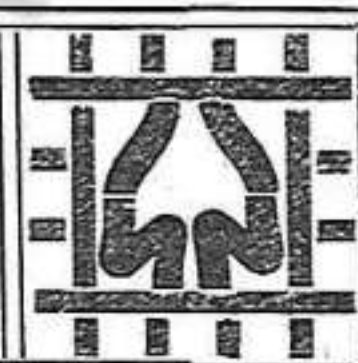
::: Direcció i Administració :::
: Plaça del Vi, 11, pral. : Girona :

::: : Preus de Sotscripció ::: : :
2 ptes. anyals : Nombre solt, 40 cts.

Dels articles firmats únicament en responen llurs autors.-No's retornen els originals.

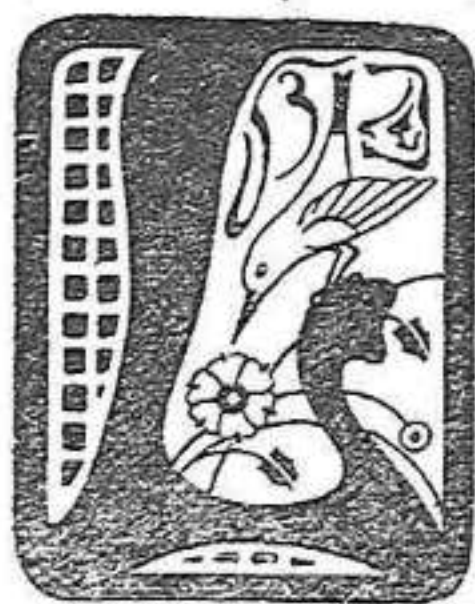


SECCIÓ MUSICAL



La diada d'homenatge en record del mestre N'Albert

::: Coto, a Figueres ::: :



A ciutat de Figueres se disposa a glorificar el recort d'un dels seus fills més il·lustres, el malaguanyat mestre i compositor N'Albert Coto, qui morí prematurament an aquella ciutat en l'any 1906 i ont va fer-se una forta i merescuda reputació dirigint durant molts anys l'orquestra del teatre Eldorado, a través de quines campanyes d'art, varen interpretar-se obres mestres en el genre, tals com la *Verbena de la Paloma* i *La Viejecita*.

La fama del genial compositor figuerenc va assolir extraordinaries proporcions per allà als anys de 1880-1895, amb motiu d'haver sapigut reformar el gust i les orientacions en el genre de les dances per a ortra i per a piano, redimint-lo d'un atraç lamentable i d'un gran amanerament, mitjantsant l'ús, acertadíssim, de procediments moderns i clàssics també, d'exquisida factura, posats al servei d'una inspiració ori-

ginal, puríssima, inagotable. L'immensa majoria dels *ballables* del mestre Coto, d'una manera principalíssima les seves *americanes*, ostenten una sabor marcadament simfònica, d'una distinció i novetat tals, que encara avui resisteixen airosament l'avenç del temps i formen escola, que segueixen excel·lents i inspirats compositors de la nostra terra.

Amb el patrocini de l'Excm. Ajuntament de Figueres, el comitè de les properes festes de Santa Creu d'aquella bella ciutat de l'Empordà, dedicarà un grandios festival d'art en record de l'eximi artista, organitzant una diada d'homenatge al mestre Coto; i amb motiu de descobrir-se una artística làpida commemorativa en la casa ont nasqué l'artista empordanès, tindran lloc varis concerts, en que s'executaran, a gran orquestra, obres escullides de l'autor de *La Deseada*.

En el programa hi van incloses les dances més selectes i les obres chorals i de caràcter simfònic. Pendran part en l'acte les distingides societats *La Erato* i *l'Orfeo* de Figueres.

Els treballs de concertació i direcció de aquesta solemnitat musical, corren a càrreg del distingit compositor i excel·lent amic nostre, el notable músic, director de la

banda d'Àsia, Antoni Juncà, antic admirador i decidit propagandista de la música den Cotó.

Del talent musical del director, aixís com dels immellorables antecedents artístics de les societats corals cooperadores ens prometem una magnífica execució de les obres del gran artista figuerenc.

SCHERZANDO... novament fa constar la seva adhesió ben decidida an aquest homenatge.

Es digne de lloa l'esforç de la ciutat de Figueres, honorant, com se mereix, la memòria d'un de sos fills més clarificats.

Nosaltres assistirem a la festa i ens fem propòsit de parlar de la mateixa en el número pròxim, amb tota l'amplitut i amb tot l'interès que la cosa de sí requereix.

En tant, ens complavem en desitjar, molt vivament, un gran èxit.

Música, no



QUESTA curta frase que encapçala'l present article la deuen pronunciar interiorment la quasi totalitat dels gironins o habitants de Girona, i si no la pronuncien, la deuen portar impresa en l'esperit i si no li duen, ho sembla, car els seus actes responen perfectament a l'esmentada frase.

Motius més que de sobres abonen la precedent manifestació i sense anar gaire lluny a retreure fets que ho demostrin, n'acaba d'ocórrer un que's repeteix anyalment: la festa de les Quaranta Hores que am gran solemnitat se celebra a la Catedral el diumenge de Rams i'l diilluns sant.

Com es ben sabut, en aquells dos dies la nostra Sèu s'ompla de fervents fidels que s'acoblén de cara a la blancor immàcula de l'Hostia Santa que brilla en l'auria custodia en l'altar

major, i am reculliment i gran atenció escolten la paraula dels sacerdots que d'hora en hora's van succeint en la trona per a dirigir a les multituds la paraula divina.

I els que som observadors tenim experimentat el fet que mctiva aquestes ratlles.

Després que'l predicador ha termenat la seva peroració, la capella de música i l'orquestra—són aquells dos dies els únics de l'any que sota la nau immensa i sonora hi ressonen notes orquestrals—interpretèn selectes troços de Perosi, d'Hartmann i d'altres autors no menys famosos de música sacra, fins que s'acaba l'hora per a començar l'altra predicació i aixís successivament, quedant d'aital mode repartides les hores entre una i altra cosa.

Doncs bé. Mentres el predicador està en l'ús de la paraula divina, com deiem avans, a l'entorn de la trona hi hà una massa apinyada de fidels que escolten amb atenció i gran silenci, més tan punt fineixen les epilògals paraules del sermó i preludien les notes de la música que's proposa executar la capella am l'orquestra, un a un, apressuradament, van desfilant els concorrens a les hores, i a la quietut d'avans segueix un remoreix continuat acompanyat del fort lliscar dels peus am les lloses de pedra que tanquen antics sepulcres i del sorollós batre de la porta que s'obra i's clou per a deixar passar als que van i als que venen, de tal manera, que pocs ben pocs queden en el temple a disfrutar de la bona música religiosa que parla tan a l'ànima com la mateixa paraula, i lo que es més no la deixen fruit als pocs devots d'ella que hi resten ben oients, i fins ens atrevim a dir que les persones que seuen en el clos també desfilarien d'allí, com els demás, acabada la prèdica, sinó'ls retingués en aquell lloc, l'obligació d'esperar que del campanar devalli l'hora següent.

Se vol major avorrició i despreci a la música?

Vegis per lo dit si no hi han motius fundats per creure que quiscun gironí o habitant de Girona porta gravat en son esperit la frase: Música, no. I vegis si té res d'extraordinari que quan hi hà algun concert públic no's puguin

omplir les localitats, ni que molts dels pocs concorrents, parlin, riguin, estornudin, estosseguin, entrin fent fressa, i fins mengin carametlos.

JOSEP GRAHIT

La vinguda de l'Institut

∴ Català de Gimnàstica ∴

∴ ∴ ∴ Rítmica ∴ ∴ ∴



ER fi la vella Girona, comença a desvetllar-se de l'ensopiment en que dormia. SCHERZANDO... que any darrera any ve treballant per a aixecar el nivell intel·lectual

de la nostra ciutat, al veure com una onada de sa renaixement s'es arribat fins a nosaltres, se en felicita. «Athenea», l'infatigable bataladora per a l'educació de la nostra raça, ve donant-nos cada dia més proves de l'amor de Girona amb que ha nascut, amb noves manifestacions artístiques en totes ses branques. Poetes i literats venen a infiltrar-nos la seva sava intel·lectual amb lectures i conferències; exposicions i projeccions ens puleixen el gust amb produccions artístiques novelles i antigues; i la música dels grans mestres arriba fins a nosaltres per mans ben acurades d'artistes remarcables.

Darrerament s'es vingut fins a nosaltres l'incansable mestre Joan Llongueras amb tots els seus deixebles de l'Institut Català de Gimnàstica Rítmica, a fer-nos conèixer els últims resultats obtingut en els seus constants estudis. La seva vinguda desvetllà interès en totes les esferes d'intel·lectualitat gironina, car es ben coneguda ja en el mètode Jacques-Dalcroze, la seva importància pedagògica, musical, artística, física, moral i estètica. Tot Girona feu cap al nostre Teatre per a presenciar els estudis i demostracions amb que venia a brindar-nos el bon mestre Llongueras.

La seva paraula ens digué, primer, com es importantíssim el mètode dalcrozià en totes les esferes pedagògiques, principalment en l'educació musical, i com deu entendre-se, i com implantar-se, lluny de tot lo que pugui tenir cap sentit d'espectacle, ben aprop i cuidadosament sempre de l'educació educadora que ve a exercir en el deixeble, i ens feu veure l'importància de cada un dels estudis que venien a mostrar-nos, per a l'educació integral de l'individu, ensenyant-nos com s'anava desvetllant la personalitat del deixeble en cada serie de exercicis superiors, donant-li un coneixement i un domini de sí mateix inassequible en tota altra mena d'estudis.

Els que lluitem en el camp musical, capírem ben prompte tota l'importància del mètode en l'estudi de la música. Coneixedors dels defectes pedagògics en l'ensenyança musical actual, vegerem com fuig de la rutinaria línia la novella ensenyança den Jacques-Dalcroze i com desvetlla immediatament l'interès del deixeble infiltrant-li els coneixements musicals en son ser mateix, vinguent a formar part de la seva propia essència, desvetllant-els-hi el sentit *rítmic* que'ls fa entrar en el món de la bellesa musical.

El *ritme* que'n temps antics havia tingut una capdal importància en l'estudi de la música, havia sigut força oblidat de molts anys ençà, i en Jacques-Dalcroze amb el seu novell mètode el reintegra al seu antic lloc, donant-li tota l'importància que's mereix, com a primera part integral de la música. Dintre del seu domini, en el mètode dalcrozià, hi van passant l'estudi de totes les parts que integren els coneixements musicals; compassos, valors, silencis, sons, anacruses, poliritmia, contrapunt, matç, frasseig, expressió, etz., i així el deixeble va dominant totes les coses, fent-les ben seves amb el seu propi cos, i expresant tota la bellesa i sentit del *ritme* musical amb la gràcia i gentilesa dels seus lliures i ordenats moviments.

Ben comprovat va quedar en cada un dels exercicis com en progressió constant, el domini del *ritme* i de sí mateix era cada vegada més intens. Res no representaven totes aquestes fa-

talitats de sensibilitat corporal que'ns priven de moure amb complerta independència uns dels altres, als nostres membres: la voluntat i l'atenció treballades de mica en mica anaven fent el seu treball dominador, i el sentiment rítmic i plàstic anava apareixent en els deixebles, i tot no en una forma rebuscada o amanerada, sinó amb aquella naturalitat amb que surten les coses en una classe íntima quan s'exercita un estudi d'una manera amorosa i conscient.

L'última part del programa estava dedicada a estudis ja definitius, fets sobre les obres dels grans mestres antics i moderns. Indubtablement aquesta part es la que més commou per la seva bellesa plàstica. Els exercicis executats anteriorment, ens anaven demostrant tot el valor intrínsec del mètode com a desvetllador d'aquest sentit rítmic i plàstic, poderosíssim auxiliar en l'estudi de la música. Aquí venien a oferir-nos uns quants estudis d'interpretacions plàstiques de grans pàgines musicals: així full darrera full, ens anà passant la genialitat de grans músics.

Sis deixebles escullides interpretaren amb tota la bellesa romàntica que conté, com si fossin part de la mateixa música, un «Preludi» de Chopin. La senyoreta Neus Garí, estigué genial en l'interpretació perfectíssima de «Al Convent» de la petita Suite de Borodine. De Jacques-Dalcroze ens dongueren «El despertar de la llum» sentidíssima pàgina d'inspiració rítmica que anà desvetllant-se i revelant-se amb deixebles i llum d'una manera incomparable. Del gran Beethoven interpretaren magistralment «Scherz» de la Sonata op. 28, amb tota aquella bellesa rítmica que inonda les obres del gran geni de la música. Els grans clàssics Bach i Händel se'ns apareixeren amb un Andante i una Fuga respectivament a tres veus les dos, veient destacar-se nítidament el treball de cada veu el sentit musical que les inonda i la relació que entre elles existeix.

Un estudi més perfecte de la música no pot trovar-se. Cal felicitar coralment al mestre Joan Llongueras i a en Joan Gibert que'l secundà, juntament amb totes les deixebles, per l'èxit

obtingut en els seus constants estudis; i a «Athenea» per l'interès vivíssim que's pren per fer-nos arribar les més grans palpitations intel·lectuals del nostre poble.

Que totes les lliçons rebudes, que tots els esforços fets, siguin profitosos per Girona; que's desvetlli definitivament i sigui una de les capdavanteres del ressorgiment català, la més catalana de rça que ha hostatjat en els seus dominis la civilització antiga que s'escampava arreu del Mediterrani; i que'ls seus fills puguin vanagloriar-se de ser fills d'una ciutat noble i culta.

S.

Inauguració de la Sala Mozart :: a Barcelona ::

La viva simpatia i estima que'ns mereix nostre bon amic en Jaume Cussó, director de la SFHA, propietaria de la nova Sala Mozart, ens priva de fer cap article per propi compte del valor musical de la dita Sala, limitant-nos a copiar i a fer nostre el següent article de la «Revista Musical Catalana».—(N. de la R.)

L'espaiós i antic local del carrer de la Canuda que anys enrera havia ocupat l'Associació de Catòlics, i més tard la benemèrita Associació Wagneriana, s'ha convertit de pocs dies ençà, mercès a les patriòtiques iniciatives del conegut industrial don Jaume Cussó, en una bella i luxosa sala de concerts. No és pas d'avui que aquesta sala de concerts començà a funcionar com a tal: historia té d'anys ha i ben honrada, lo qual vol dir, doncs, que s'inaugura ara, per a l'antic local de l'Associació de Catòlics, un segon període d'activitat.

¿Qui és que no recorda, la brillant historia musical de la simpàtica sala del ca-

rrer de la Canuda? Ella fou, per a tota la darrera generació de filarmònics barcelonins, la llar pairal, el recers on ens anàvem a recollir tots els que amàvem la música, i principalment tots els jovenets que començàvem a iniciar-nos en l'art dels sons. Ella té, per als qui tot just estem al primer quart de la vida, dolços records, fondes emocions artístiques, belles revelacions estètiques, lo mateix que per als filarmònics que'ns precedeixen tenia aquella altra esplèndida Sala Beethoven de grata memòria que un benemèrit patrici bastí en honor i glòria de la cultura barcelonina. L'antiga sala del carrer de la Canuda representa un moment ben interessant de l'activitat i evolució musical de la nostra ciutat. En ella es desenrotllà tota la forta iniciació wagneriana realitzada amb fervent unció per l'associació d'aquest nom, i en ella ens iniciàrem també, no pocs de nosaltres, en les meravelles dels clàssics i dels romàntics, mostrades per lo més sobressallent dels nostres artistes i alguns d'estrangers, amb l'art dels quals férem coneixença - per primera vegada en la nostra vida.

Doncs bé: aquella Sala, quelcom rònega i patinada pel temps, la decoració de la qual recordava aquell estil tant característic que'ls *joves* qua ifiquem d'*abans de l'Exposició*, és des d'ara la *Sala Mozart*, completament transformada d'aspecte i sobriament decorada.

Suprimides les dues galeries que abans hi figuraven, se n'hi ha construït una de nova, més ampla i en forma d'amfiteatre, en la qual hi ha diverses files de sillons. La planta baixa està ocupada únicament per uns còmodes sillons d'entonació obscura que contrasten amablement amb l'entonació blanca (quelcom freda, al nostre entendre) del decorat. L'il·luminació de la sala, força ben disposada, parteix, en sa major part, del sostre, en el qual hi ha fixat un ric aparell de bronze i cristall que conté 140 bombetes; als costats hi ha, per completar en els intermedis l'il·luminació, que

resulta esplendorosa, diversos braços de cinc bombetes.

L'estil del decorat és Lluís XVI.

La cabuda total de la sala, apart de les llotgetes, és de 500 places. L'hemicicle on se disposen els executants, proporciat a l'aria total, pot contenir una orquestra per a petites audicions simfòniques.

Per solemnitzar l'inauguració del nou bell recinte per a audicions musicals amb que de nou compta Barcelona mercès als esforços de la casa Cussó, aquesta reunió, la vigília, a la premsa, per obsequiar-la i mostrar la sala; organitzant, a més, per a l'endemà, dia 27, d'acord amb l'Associació Musical (les tasques artístiques de la qual es desenrotllaran d'aquí endavant en aquest local), un interessant concert Mozart, que consagrà dignament la sala batejada amb tant gloriós nom. L'èxit fou complet, i la festa resultà verament solemne, tal com corresponia al motiu pel qual va ésser organitzada.

Dedicat el concert, com hem dit, al gran músic de Salzburg, se tingué especial cura, al compondre el programa, de fer-hi figurar alguns dels genres a que el compositor es mostrà més aficionat, i, an aquest fi, el mestre Lamote hi inclogué, amb gran encert, la *Simfonia en fa*, que's donava per primera vegada a Barcelona; dos temps del *Quintet en la (larghetto i menuetto)*; la *Sonata en re* per a dos pianos; dos *Lieder* i el *Concerto en mi bemoll* per a dos pianos i orquestra.

Per lo que hem transcrit es pot veure lo interessant del programa, a lo qual s'ha d'afegir que'ls elements encarregats de l'interpretació eren, a més del citat mestre Lamote, els joves pianistes Tomàs Buxó i Antoni Laporta, la soprano Joana Aleu, i que, entre'ls professors de l'orquestra, figuraven les primeres parts de la Simfònica; amb lo qual es tindrà una idea de lo encertades que, en general, foren l'execució i l'interpretació de tal programa. Llàstima, però, que s'hagués reduït tant l'orquestra,

car en alguns moments ne valgué de menys la bellesa del conjunt sonor, per estar mancat degut equilibri.

El *larghetto* i *menuetto* del *Quintet*, ja més en son lloc les proporcions de l'orquestra, fou un regal per a l'esperit, mercès, en gran part, al professor de clarinet senyor Vives, qui demostrà son talent i sa dicció seriosa en l'interpretació de la seva part. El mestre Lamote i el distingit solista foren objecte, al final, d'unànims aplaudiments.

Altre tant pot dir-se que meresquè la bella tasca realitzada pels notables artistes del piano senyors Laporta i Buxó en la *Sonata* i en el *Concerto*; tasca que, tant per lo difícil de dur a terme com per lo ben realitzada (més que en conjunt, particularment), mereix grans lloances.

Una nota ben agradosa en aquest concert foren els *Lieder* que cantà la senyoreta Aleu, la qual, per correspondre als aplaudiments del públic, tingué d'afegir, a més, a la llista, una altra composició del propi Mozart.

Felicitem amb tant solemne motiu els propietaris de la bella Sala Mozart, als quals Barcelona deu, a més de l'honor que llur important casa constructora de pianos li fa, el de poder comptar amb un local dedicat a la música de cambra.

I. F. T.

Chorals de Bach en català



MÚSICS de rectitut alambicada havien rezels en contra els chorals de J. S. Bach per usar-los en els actes extralitúrgics del culte catòlic, i a la veritat no eren mancats de fonament, car, fins aquí, la forma religiosa musical anomenada «choral» era per a l'Església reformada el que es per a nosaltres «el

motet» i al seu fundador l'heresiarca Luter s'atribueix la paternitat del text que informa els chorals, i fins alguns crítics seriosos afirmen que es ell qui va treure la melodia.

I bé, què era el choral? Materialment considerat era una forma musical religiosa d'adaptació siàbica i conducció pausada, constant ordinàriament de tres o quatre períodes musicals, dels quals el primer les més de les vegades es repetia i els demés eren ampliació de l'idea musical expressada en el primer, havent el primer i el darrer candencia terminativa.

L'element formal del choral no era altra cosa que una desmembració del cant gregorià i la melodia del choral en comptes de volar cap al cel com el cant gregorià del qual n'era originària, rastrejava, car havent-se-li retallat els neumes—farciment de notes de lluïment—i sa línia melòdica reduint-se a un fred esquema musical, romaní aixelada i no havia ales per a volar amunt. Son ritme era precari, cada nota era un temps compost contractat, que'l feia marxar necessàriament a passos dínaris.

El geni creador de J. S. Bach, no's podia tancar dins l'estretor de forma tant mesquina, ni la seva gran ànima d'artista podia cantar a Déu amb la llengua limitada d'una secta, i ell trencà la cantarella d'un ritme pobre enriquint-lo amb motllos nous, la seva prodigiosa tècnica li donà recursos harmònics encertats i de son dintre fluïren alenades de nova vida que feren reviscolar el choral donant-li personal empremta, de tal físisó que'l sols parlar del choral ja es evocar Bach. Heu-aquí, doncs, una lleugera gènesi del choral.

* * *

Del que fins ara sols podíem fruit al concert, tots n'haurem audicions a nostres iglesies, gracies al zel i activitat de nostre bon amic el Dr. Mn. Frederic Clascar, sacerdot doctíssim i gloria de nostra literatura patria.

Mn. Clascar n'es un artista i com a enamorat de la música bella s'es atret pels cants del gran mestre de Sant Tomàs de Leipzig donant-los-hi una bella adaptació en llengua nostrada que es una delicia; no s'ha limitat pas a una

bona traducció literal—com altres han fet i ell millor que ningú sabria fer-ho,—ans bé, copcant d'una llambregada l'esperit del text,—que de sí restava indecís,—l'ha reforçat amb afirmacions d'ortodoxia.

Creç sincerament que després de l'adaptació de Mn. Clascar, si rezel hi hagués encara, s'es-vairia forçosament en dir, que avui el «choral» més que forma musical consagrada a una confessió determinada, ha esdevingut ja la forma religiosa nacional, i en les iglesies catòliques de l'Alemanya, s'usa del choral per tots els seus actes extralitúrgics.

Heus-aquí una bella mostra literaria del V choral:

Doncs per què estàs, oh ànima meva, trista?
Et creus que Déu ha tret de tu la vista?
Prou Ell acut,
quin cal el seu ajut.
Ell es la font eterna de salut.
Deix ta complanta;
sa voluntat es santa.
Bé's trencaran les corporals cadenes.
Si ets la seva amor!
Espera en Déu i enllà el dolor,
poc duraran tes penes.

* * *

Ara ja'n van publicats dos fascicles, agrupats per ordre de matèries, car l'ordre de la publicació obeeix a una unitat orgànica. El primer fascicle es un recull de chorals de Nadal i el segon pot servir molt apropiadament per l'hora de la comunió; i encara, mitjantcant Déu, en surtiran molts més, car de camí les condicions materials de la publicació i el preu, faran que l'èxit, que ja ha traspasat les esperances de l'editor, enca a vagi augmentant.

Catalunya deu romandre agraïda a l'obra de Mn. Clascar, i ara que nostres músics se n'aprofitin, car certes banalitats desdiuen de la grandesa artística de nostra Religió.

V. F. CASAJÚS, PVRE.



Excursió artística de l'Orfeó Català a Paris i a Londres



UNA nova extremadament placent podem ja oferir avui als benvolguts llegidors: és gaire-bé segur que l'«Orfeó Català» anirà a fer-se sentir a Paris i a

Londres pel pròxim més de juny. Les gestions des de fa temps iniciades continuen cada cop més actives, i tot ens permet creure que'l bell projecte esdevindrà ben prompte la més esplendorosa realitat. Podem també avançar una altra nova: Maria Barrientos, la nostra genial compatriota, anirà amb l'«Orfeó». I allà on l'«Orfeó» vagi, allà on l'«Orfeó» canti, anirà i cantarà també, amb el talent amb que ella sab fer-ho, la nostra gran artista.

Els concerts que l'«Orfeó» compta poder donar a Paris s'efectuaràn en la bella i moderníssima sala del gran Teatre dels Camps Eliseus, darrerament bastit. I el primer anirà inclòs en un dels actes oficials del gran Congrés que la Societat Internacional de Música celebrarà a Paris del dia 4 al dia 14 del proper més de juny. El Congrés en qüestió serà força important: més encara, si això es possible, que'ls celebrats aquests darrers anys per la susdita Societat, a Viena primerament, i després a Londres. La Societat Internacional de Música és, com tot-hom sab, l'entitat musical més seriosa i verament important en son genre. Tots els millors músics i musicòlegs d'arreu en formen part. Sos *Butlletins* (l'alemany, que publica la casa Breitkopf i Härtel, i el parisenc, ben conegut) no falten en cap biblioteca musical veritablement seriosa; sos Congressos i els reculls importantíssims que's publiquen després contenint els estu-

dis presentats en els susdits Congressos, així com els treballs de tota mena publicats pels principals membres de la Societat en qüestió, són conegudíssims. No cal dir, per tant, l'importància que per a la vida del nostre «Orfeó» representa el poder pendre part, com queda dit, en un dels actes del ja esmentat Congrés, ja que hi acudiran, naturalment, tots els més coneguts músics i escriptors d'arreu. En fi, els organitzadors del pròxim Congrés Musical, volent donar a la nostra entitat (i de faisó, per cert, ben esquisida) una bella prova del viu interès que'ls inspira, acaben també de honorar-nos amb l'amable oferiment que'ns autoritza per a presentar així mateix un treball en el futur Congrés.

Es ja inútil fer notar l'importància extraordinària de la projectada excursió, no solament pel que respecta a la vida de la nostra benvolguda entitat, sinó, a més, pel que respecta a la vida de tota la nostra música. (I, al dir «la nostra música», ja s'entén que volem dir, no únicament la nostra música genuïnament popular, sinó també la música de tots els nostres mestres, així dels antics [car, sortosament, en tenim, i dels millors] com dels moderns). Cal haver sojornat poc o molt a l'estranger per a saber l'idea, absolutament errada, que tot-hom continua formant-se, arreu, del nostre art, de la nostra vida, dels nostres costums. L'Espanya pintoresca popularitzada per mants escriptors estrangers, continua essent, en l'esperit de la majoria de francesos, d'anglesos, d'alemanys, l'Espanya actual. Fora de la nostra terra, Espanya, l'art espanyol, la societat espanyola, vol dir, per tant, encara, *andalusisme*. I caldria començar a provar, de faisó ben palesa, que altres aspectes, altres maticos, donen precisament caràcter a la nostra Hispania: caldria provar, en fi, que fins el mateix orientalisme del tant conegut i tant suggestiu andalusisme no és pas l'únic orientalisme de l'Iberia: també el nostre folk-lore, com algú sab (recordi's, per exemple,

l'orientalisme de força cançons del Camp de Tarragona o de l'Illa Daurada), n'està ple. I mai com ben prompte, mercès a la propera excursió de l'«Orfeó Català» a París i a Londres, podran provar-se, davant l'*élite*, realment, del món musical d'arreu, aquestes i força altres coses.

Es probable, afegirem encara, que una delegació de l'Ajuntament de Barcelona acompanyi l'«Orfeó» en la seva excursió a París, amb el fi, principalment, d'oferir a la Societat Internacional de Música la ciutat de Barcelona per a celebrar-hi, l'any 1917, el pròxim Congrés musical. Aquest coincidiria, així, amb la projectada Exposició, ja anunciada.

I veus-aquí les noves, extremadament agradoses, que oferim avui, ben joiosament, als amables llegidors.

(De la *Revista Musical Catalana*).

NOTA.—Compost l'anterior article i ja en màquina ens arriba la nova de l'anada certa de l'«Orfeó» a l'estranger.

Es tanta l'alegria que la notícia ens produeix que no sabem resistir-nos a la publicació d'aquest petit article.

* * *

L'art musical català està en vigílies de una consagració universal. Diem això preveient d'una manera segura els èxits que'l nostre gran «Orfeó» ha d'assolir en son pròxim viatge artístic a París i a Londres.

Per fi el nobilíssim pensament den Millet podrà realitzar-se: el nostre art cobrarà una més gran transcendència...

A París, amb la col·laboració de la Maria Barrientos, cantarà l'«Orfeó» la gran «Oda Cecilian» de Haëndel.

A Londres, amb l'ajuda de l'eminent Pau Casals, tot l'enfilall de melodies catalanes i qualques de les obres clàssiques dels nostres músics i dels estrangers.

Sentim una inefable alegria per aquesta nova i indubitable consagració futura que ha d'assolir l'«Orfeó» en el cor d'Europa.

Sentim un calfred d'emoció a l'imaginar-nos el cant triomfal dels choristes dirigits per en Millet, entre l'espectació dels grans públics i de les grans autoritats musicals, en els *halls* de París i Londres.

L'«Orfeó» se'n va a fer obra de patriotisme, a expandir la nostra lírica assoleïda dins París i en la vella Albió.

Els cantars de la terra seran més jovials i enternidors en terres estrangeres.

Déu dongui el més gran llorer als nostres artistes!

VALLDANIEL

CORRESPONDENCIA

BARCELONA. SALA GRANADOS.—Organitzades per l'Academia Ainaud i amb el títol de Capvespres Musicals, han començat a fer-se unes sessions de música de cambra, la primera de les quals va celebrar-se el 22 de març i la segona el 5 del present abril.

Els artistes interpretants han sigut l'Enric Ainaud (violí), en Bernardí Gàlvez (violoncel) i en Ricard Vives (piano), en els tríos de Schumann i Beethoven; i els mateixos, més la senyoreta Doménech (violí) i en García Tarragó (viola) en els quintets de Schumann i Dvorack.

Els artistes estigueren en tots els nombres, verament admirables, admirables en conjunt, i admirables en particular. Justesa, gracia, pulcritut, tals foren les qualitats més sortints del conjunt. En quant als senyors Ainaud, Gàlvez i Vives, individua ment mereixen un gran nombre d'elogis, tots tres diferents, però tots ben entusiastes i sincers.

L'Ainaud qui l'any passat va exhibir-se tan brillantment com a director d'orquestra; es un d'aquells músics impecables, que deixen encantat i admirat, en llurs coneixements i llur tècnica. L'Ainaud toca sense que a les notes els hi manqui sonoritat, ni justesa, ni netedat, ni gracia. Però nosaltres trobem a mancar a la seva música, certa cosa inexplicable, que no sabem com anomenar; certa misteriosa i fonda

vibració, que fa bategar fortament nostre cor i posar en nostra carn *pell de gallina*, certa gracia inconeguda que admirem en certs artistes, i que no obstant pot dir-se que no toquen tan bé com l'Ainaud.

Quelcom d'aquest secret posseeix en Gàlvez, de qui podem dir que va encantar-nos i atraurens amb son violoncel, qui ens encisà completament; tanta gracia, tanta dolcesa, tanta suavitat i moduació, posà en les seves notes.

En Vives, de qui no fa gaire varem parlar-ne amb gran admiració, va extenent la seva fama i reputació de pianista. Tots els diaris de Barcelona han fet d'ell grans elogis, amb motiu dels concerts de Quaresma al Palau de la Música Catalana, en alguns dels quals ha pres part. En aquestes últimes sessions a la Sala Granados ens ha confirmat el seu saber i la seva intuició musicals.

El públic molt distingit, però no tan nombros com mereixien i com nosaltres desitjaríem en bé de l'educació musical de Barcelona.

A. B.

NOVES

Les festes de Setmana Santa d'enguany, han tingut un caràcter verament musical que havem de consignar. La capella de la Catedral, baix la direcció del mestre Rué, ens donà noves audicions dels oratoris den Perossi i H. Arnaud que foren interpretats d'una manera molt acabada, majorment si es té en compte els pocs i reduïts elements que composaven l'orquestra i chors.

—=—
El notable «Trio de Barcelona» ha donat dos concerts al Teatre Barcelonès de Palafrugell, que han sigut altres tants èxits pels concertistes Perelló, Marés i Vives.

—=—
La premsa de Palafrugell apunta l'idea de que la Simfònica de Barcelona donarà en aquella població dos concerts estrenant les noves obres den Garreta i den Roig. Ja'ns permetrà l'organitzador i entusiasta senyor Girbau que nosaltres en dubtem.

—=—

«Athenea», anuncia per en breu una audició de les «sonates» de Beethoven, interpretades per en Joan Gibert.

En dit acte, a fàisó d'introducció, nostre bon amic i col·laborador en Narcís Masó, llegirà un estudi sobre l'obra de Beethoven.

En el número pròxim publicarem el treball de l'amic Masó i Valentí.

—=—

Se fan gestions per a que la Simfònica de Madrid que dirigeix el mestre Arbós, vinga a donar pel més de maig dos concerts al Teatre Principal d'aquesta ciutat. Celebrarem que siga un fet tan bell projecte.

—=—

El quintet de l'«Academia Musical Gerundense» ha donat amb franc èxit quatre concerts al «Ateneo» de La Bisbal.

—=—

Els Ajuntaments de Vic i de Manresa, han creat respectivament Escoles Municipals de Música, fortament subvencionades.

La de Manresa anirà dirigida pel mestre Pacanins, de quin valer artístic pot esperar-ne la ciutat de Manresa, fruits ben profitosos.

—=—

L'Orfeó de Manresa, donà dies passats un magnífic concert al palau de l'«Orfeó Català» de Barcelona.

La premsa d'aquests dies ha vingut plena d'elogis per a l'entitat manresana, elogis que nosaltres compartim de bon cor.

Felicitem a l'Orfeó i al seu mestre director, ben de veres.

—=—

Dies passats estigué en la nostra redacció, l'inspirat compositor ampurdanès, mestre en l'art de la polifonia i bon amic nostre N'Amadeu Roig de Palafrugell.

—=—

El quintet Masalleras, donà un concert a la cuita entitat «Athenea» interpretant obres exclusivament de Mendelssohn. Aquesta agrupació, demostra una gran afició a l'estudi, lloable condició que mereix totes nostres simpaties. Cal remarcar d'aquest quintet, la pianista senyoreta Masalleras que posà de manifest esser gran executanta, deixant preveure que si no desmaia en l'estudi, pot esperar-se d'ella una pianista de brillant pervindre. El públic premià amb simpatia als executants.

—=—

Ha mort a Barcelona el conegut músic Francisco Pérez Cabrero, que, davant de les orquestres d'òpera i sarçuela gran, havia adquirit

certa popularitat i bona nomenada. En l'art de concertar, dintre les exigencies peremptories del teatre, era un mestre molt entès, i per això se'l veia sovint dirigir l'orquestra en companyies quasi improvitzades, que en el mestre Pérez Cabrero trobaven sempre un excel·lent auxiliar.

—=—

Segons manifestacions del distingit crític, i defensor del ballet rus, Diaghilew, el ballet de Strauss «La llegenda de Josep», l'estrena del qual tindrà lloc a París, pel maig vinent, sota la direcció de son propi autor, se distingeix, en quant a la música, per sa gran amplitut orquestral i per la forta accentuació de l'element melòdic. Una audacia extrema de l'autor del plan escènic, Hugo von Hofmannsthal, trasllada l'episodi bíblic a Venècia en ple segle XVI, en el temps d'esplendor de la república, a imitació de les grans teles bíblico-venecianes del Veronese. ¿Qui no recorda, per exemple, les magnífiques «Noces del Canà» del Museu del Louvre, on l'escena de l'Evangeli s'ha reproduït en el llenç amb tota la pompa i tot l'esclat de les grans festes del pròsper empori de l'Adriàtic? Així el nou ballet podrà exhibir fastuosament, entre altres coses, l'arribada a la casa de Putifar d'una expedició d'Orient portant tota mena de curiositats i objectes preciosos.

El distingit artista català Josep M.^a Sert ha acceptat la comanda de pintar el decorat de aquesta obra.

—=—

L'orquestra «L'Art Gironí» ha sigut contractada per la junta de la societat «El Puerto» de Palamós pels concerts i balls que anyalment se donen en els propers dies de la festa major 24, 25 i 26 de Juny. Cal consignar amb gust que es una de les comptades entitats que imposen a les orquestres l'obligació de no tocar obligats. Sobre tan important assumpte, nostre col·laborador l'eminent musicògraf Joan B. Espadaler, empenrà des de SCHERZANDO... una enèrgica campanya per a que acab n d'una vegada aquests abusos que tan poc diuen en favor de la cultura.

—=—

El centre d'«Unión Republicana», organitza per a la vetlla de Sant Joan un extraordinari concert que anirà a càrreg de l'orquestra «La Principal» de La Bisbal formant un conjunt de 25 professors. Se estrenarà una obra d'un novell autor local.

—=—

Tota la premsa de la localitat s'ocupa de la

pròxima vinguda an aquesta ciutat de la Simfònica de Madrid que dirigeix l'eminent mestre Arbós. Els organitzadors de tan bell espectacle, no dubtem pas que estan animats dels millors propòsits; mes nosaltres ens resistim a creure que aquest projecte tinga felicitat, i ens basem a que'l nostre públic no respondrà pas a l'importància de la solemnitat. Nosaltres oferim nostres columnes a la comissió encarregada de portar a cap l'idea, boi desitjant que'l mellor èxit coroni els esforços de aquest grupu d'amants a la música.

PUBLICACIONS REBUDES

- Biblioteca Sacro-Musical Santa Cecilia. Madrid, any V, núms. 36 i 37.
 Música Sacro-Hispana. Bilbao, any VII, núms. 2, 3 i 4.
 Cròniques de l'Orfeó Manresà. Manresa, any V, núms. 40 i 41.
 Ecos Musicales. Pamplona.
 Revista Montserratina. Montserrat, any VII, números 3 i 4.
 Santa Cecilia. Torin, any XV, núms. 8 i 9.
 Revista Musical Catalana. Barcelona, núms. març i abril.
 Musical Emporium. Barcelona, núms. març i abril.

CIRCULARS REBUDES

D'en Ramon Basil, de Figueres, anunciant deu dances que podran adquirir-se per entregues en la forma següent: mesos d'abril, maig i juny, quatre, quatre i dos obres respectivament, al preu total de 40 pessetes.

—D'en Vicenç Bou, de Torroella de Montgrí, sis sardanes que les anomena: «L'alba», «La monja jove», «Cel rogent», «Somrienta», «Cullint roselles» i «Tornant de la verema». Son preu, 30 pessetes.

—D'en Josep Saderra, de Tortellà, sis sardanes quines són: «La torre encantada», «Vora la pineda», «Guardant el remat», «Vora'l Llierca», «La gota d'aigua», «Flors rosades». Preu, 25 pessetes.

—D'en Francesc Perich, cinc dances i dues sardanes titulades «Angelical» i «Gentilesa». El programa enter 35 pessetes.

—D'en Miquel Casanovas, de Palafrugell, quatre sardanes: «Sonata cap vespral», «Tos ulls», «Serenata» i «Una nit entre les ninfes». Preu, 1750 pessetes.

—De l'Agustí Coll, de Mataró, oferint la sardana per a cobla «Fum, fum i fum», obra premiada al certàmen d'Olot. Preu, 4 pessetes.

—De la cobla-orquestra «La Principal» de Palafrugell, un elegant carnet amb el nom dels professors que componen aquella entitat. L'orquestra serà dirigida pel notable violinista Gravalosa.

—De «La Principal» de La Bisbal, oferint-se per a la pròxima temporada i detallant les reformes de que ha sigut objecte.

SECCIÓ LITERÀRIA

El poeta mort

Imprompte



ON xic tard l'escric el meu tribut a la memoria d'en Frederic Mistral, i en bona fe que a entusiasme envers ell i la seva obra, no m'hi guanya ningú.

La pèrdua de l'animós suscitador del Verb de la Provença, del cantor excel·lent de *Mireio* i de les *Illes d'Or*, singularment, percudeix en la nostra entranya viva.

¿Com no'ns ha de pervenir dolor de l'estroncament de la deü de rica limfa ont hi havem trobat solaç moltes hores de la vida els qui sedegem d'Ideal, i ont s'hi delitaren en frescors d'ègloga, la França i la Proven-

ça i la nostra Catalunya i totes les terres que n'hagueren esment?...

Dels grans Poetes, jo me'n ting feta una llegenda d'íntima contentació. A mi se m'afiguren com plançons d'amor i de delícia, que Déu Nostre Senyor planta en les terres, per a que en sa creixença siguin l'esplet del bosc per sa ufanía i per a que floreixin i estenguin tan pròdigament el brancatge, que'ls homes s'hi puguen trobar a pler sota el seu tàlam ombrós; i per a que llevin, per als homes també, fruits, emprò ¡quins fruits, oh Déu!, fruits placèvols a la mirada, dolcíssims de llecor, de carns fresques i de pellatge suau i colorit com una aurora del maig.

I dieu-me si en Mistral no vos en fa l'aspecte d'un arbre semblant, plantat per mà de Déu a les terres assoleiades de la Crau.

Diu-me si en Mistral no ha sigut l'altísim plançó del bosc de la poesia de Provença; si no florí, ja de ven jove, encantadorament; si no aixoplugà sota ses branques a la bona gent de son poble, fent los do de l'ombra santa; i si no llevà per a ells, també, aquests fruits que'n diem *Mireio* i *Calendau* i les *Iscla d'Or*, penjolls de mel i de enciç, insuperables...

Lamartine va signar-li al Poeta de Provença una íntima semblança amb Homer. I es ben vident.

Homer, el poeta del seu poble, feia ofrena de sos himnes a l'espectació i al comentari dels seus i era portat en homenatge. Mistral, llegia un jorn sos versos en ple circ d'Arlés, i era tota la França qui aixecava un choral veementíssim al seu poeta...

Mistral sigué un llantió d'or dins el temple de la Poesia Universal.

Ara, després de la seva mort, trobem més palpitantes de veritat i justícia les paraules del nostre Ruir, quan aparellava al geni de la Provença amb els genis de Byron—el de les nostalgies,—de Musset i de Goethe i d'Hugo, en el registre de les Muses.

Mistral ha sigut poeta *in operibus et vita*, segons ho sigué entre nosaltres Joan Maragall, de tan felicíssima memoria.

Dolça Provença, la mort, se te n'ha dut al teu Poeta!...

En els camps, en les treballades i en els aplecs i festes, tu li dictares ta cançó de bell lirisme a la cigala d'or, que posada en l'arbre vell de Maillane, sota l'ardencia dels soleis, cantava l'immortal cançó dia per dia...

Has perdut ton cantor, raça llatina!

Naltres l'havem perdut; també era nostre, pel cor i l'esperit, que es ser ho pel més altísim llinatge.

I compartim ton dol, germana Provença, segons la cristianíssima llei d'Amor.

LLUIS G. PLA

Notes i comentaris

L'escriptor Santiago Vinardell, dies enrera, des del rotatiu més cursi que veu la llum a Barcelona, en un article de certes pretensions literaries feu l'apologia del torero Belmonte denominant-lo «El último místico» i establint comparances entre l'inhumà matador de braus i Santa Teresa d'Avila, una de les més pures glories de llengua castellana.

No podem comprendre, per més que'ns hi esforcem, la relació que pod haver-hi entre l'excelsa autora de les «Exclamacions» i el fastigós flamenc.

El senyor Vinardell té un tan misèrrim concepte de les coses espirituals que mixtifica lo més elevat am lo més baix de la terra. Creiem, no obstant, que'l senyor Vinardell si prossegueix per aquests camins podrà esser un perfecte revister taurí i, ademés, obtindrà l'admiració dels analfabets.

✱ El nou Consistori dels nostres Jocs Florals d'enguany ha quedat constituït de la següent manera: D. Josep i Dalmau Carles, president; reverent mossèn Joan M.^a Roquet, tresorer; D. Joan Viñas i Robert i D. Lluís G. Pla, vocals, i D. Bonaventura Carreras, secretari.

✱ Es a Girona l'exquisida pintora polonesa Na Mela Mutermilch, assaborint la singular bellor de l'antiga ciutat nostra i trelladant-la en varis quadres que (si Déu vol) podrem tenir la delícia de veure'ls exposats a «Athenea».

Benviguda entre nosaltres.

✱ Nostre excel·lent i estimat amic, l'il·lustre historiador i cronista del comtat de Besalú, D. Francisco Monsalvatje i Fossas, ha fet donació de més de doscents volums de les seves obres a diverses biblioteques públiques de Catalunya. Ademés, ha fet entrega a la biblioteca del Col·legi d'Advocats de Barcelona, d'un curiós manuscrit dels «Usatis et Consuetudines Civitatis Gerundensis» que conté ademés varies «Resolutiones» d'autor anònim i varis privilegis de caràcter jurídic-administratiu, donats per varis prínceps de la Corona d'Aragó a la nostra ciutat. La Junta del Col·legi d'Advocats de Barcelona, agraidíssima a l'alta distinció de que ha sigut objecte per part del senyor Monsalvatje, li hà enviat una atenta comunicació laudatoria.

Fem menció del noble gest del senyor Monsalvatje, per tal que's mereix una pública alabança, que nosaltres li tributem ben sortida del cor.

✱ Se diu en els cèrcols literaris que la flor natural dels Jocs Florals d'aquest any a Barcelona, ha correspost a l'Avell  Doria.

També es diu que l'englantina es per en Manel Folch i Torres, el qual serà nomenat mestre en gai saber per tenir ja amb el d'aquest any, els tres premis ordinaris.

Un dels accèssits sembla que ha correspost a una poesia d'en Rafel Folch i Capdevila.

✱ Bellament impr s a Barcelona, s'ha posat a la venda l'excel·lent conferencia que llegi en el Congrés d'Art Cristi , el selecte escriptor P. Ignasi Casanovas, S. J., tractant de l'Art en els Temples.

L'obreta constitueix un veritable còdex de doctrina artística i p a amb relació als Temples de Déu, i es escrita, adem s, amb una delicia d'estil que enamora.

De si mateix es fa recomanable.

✱ S'ha publica també, rescentment, l'estudi que, versant sobre la Fe i la Poesia, va llegir en la Festa de la Fe celebrada a Ripoll, l'il·lustre bisbe de Vic doctor Torras i Bages, i que noresmenys es que, com totes les obres del doctor català, una flama viva d'esp ritual claretat. Es necessari llegir-lo per a fer-se c rreg i penetrar-se de les llums que dimanen del poderós parang  que de la Fe i la Poesia fa la soberrana intel·ligencia del doctor Torras.

La Fe i la Poesia, instruments d'ascenci , refugi de sel·lecció. La Fe, que conté la bellesa summa, es abundosa d u de Poesia substancial. La Creu, símbol de Fe, es símbol d'immortalitat i la Poesia resplandor d'immortalitat també. La Poesia, igualada a l'amor, i la Fe, sublimació de la Poesia, inonda el món. La Gracia, filla de la Fe, es la suprema força est tica que tot ho revesteix de bellor fins a fer tributaria d'ell i al pecat.

Aquests i altres més formosos pensaments formen el nodrid cos de doctrina d'aquest estudi, que, anc que curtet, es treball de tota ponderació i hermosura, de qual lectura n'haurien nostres llegidors un fortíssim contentament.

✱ Pel vinent setembre, se celebrar  a Olot la vinticinquena dels Jocs Florals. Sabem que la festa d'enguany tindrà una solemnitat i resonan a majors a les dels altres anys. La gentil capital de la montanya té un foll desig de servir els seus Jocs en gloriosa poixan a per a que al ple de la seva festa major pugui o r de bell nou les cançons eglogals dels poetes qui canten la placidesa de les seves valls, i els bells crepuscles d'or, i l'amor de llurs pastorelles.

Nosaltres creiem que, certament, els Jocs d'Olot—encar que fills dels de Barcelona—tenen quelcom de personal i característic, car ells són l'expressió senzilla i ingenua de la vida montanyana, i donen una bona mostració de fruits de poesia de sabor local, i aont un cant d'amor enlaira cada any al sol d'or una de les seves donzelles gentil ssimes i encisadores... Ells són, venturosament, un dels Jocs que han de perdurar, segons deia l'exquisid poeta Gue-rau de Liost, doncs la seva naixença no es deguda a una ja remota i perduda revifalla de catalanitat política, sinó a un doll de poesia i bellesa que raja de les dolces fontanes, i dels horitzons, i de les llacunes blavoses dels encontorns de la ciutat olotina. I perduraran, perquè perdura encara l'auriola immortal dels Verdguer, dels Agulló, dels Oller, i de tants altres que presidiren la po tica festa; i ressonen suavia els cants de trovadors noven ans, en Carner, en Guasch, la Víctor Català, etz. que vege-ren la llum de la poesia en els camps de fajol de la seva frondosa comarca.

✱ Pels enamorats de la tradició gloriosa de les lletres catalanes ens serà motiu de just ssima liticia la festa que prepara el Cos d'Adjunts dels Jocs Florals d'Olot, ont la nostra parla assolir  una volta més el bell cim de la seva sobirana reialesa.

✱ S'ha donat, a Barcelona, la primera representació de «La Malquerida», drama de Jascinte Benavente, sient acullit am certa fredor.

Quan aparegu  l'obra, escrita amb un indigest castell  dialectal, tinguem que fer esforços per a, després de llegit el primer acte, prosseguir fins al final de l'obra.

Se conta que la nit de l'estrena al Novitats, fou felicitat el dramaturg català Adrià Gual.

✱ Els telegrams de París anuncien la notable millora en la malaltia que sofreix el diví autor dels «Laudi», Gabriele d'Annunzio.

✱ Ha sigut publicada una bella edició de «La Eneida», en castell , dirigida i ornamentada pel notable decorador Antoni Sal , qui tan amorosament treballa en les arts del llibre.

Tractant-se d'una edició econ mica, cal dir que en Sal  ha lograt aquell ideal del bell llibre barato, per lo qual, tots els amics de les coses d'art, li hem d'estar agraits.

✱ CAPITOL DE NOVES.—L'escriptor i poeta sabadellenc en Joan Ar s i Colomer, prepara per en breu, un llibre de versos amb el títol d'«Estrofes al vent».

—En J. Pijoan ha publicat el primer volum de la seva monumental «Historia de l'Art» editada per la casa Salvat. L'obra està ornamentada amb innumerables gravats i belles triomies.

—Nostre amic en Manel Almeda, de la Junta de Museus de Barcelona ha rebut encàrreg de posseir el mosaic d'Empuries que representa el sacrifici d'Ifigenia.

—En Manel Brunet, poeta de Vic i escriptor d'art, ha descobert en una de les oficines de cà la Ciutat de Vic un quadre de Murillo.

—Se creu que serà nomenat monument nacional la Catedral vella de Lleida.

—=—

Libres catalans

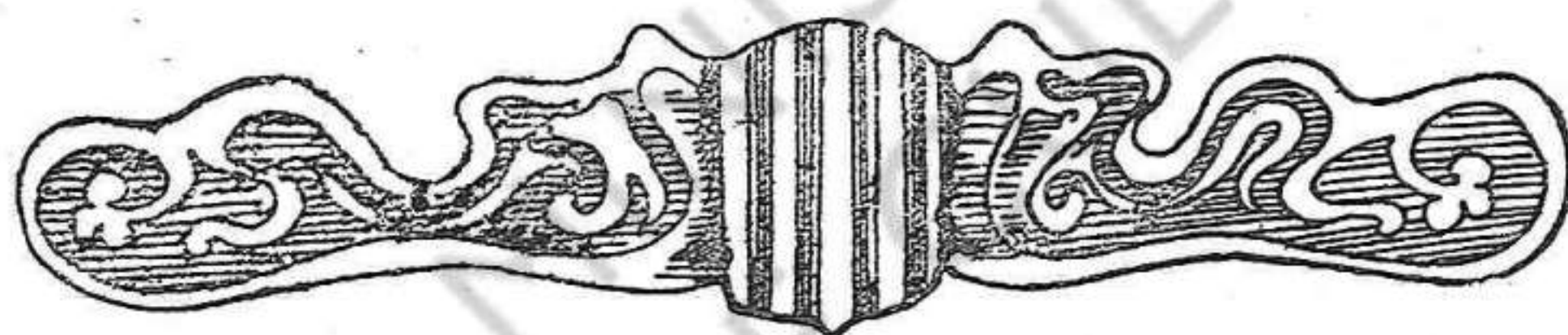
Tenim demunt la taula varies de les obres rescents de literatura catalana, enviades per llurs autors o editors.

Nostre objecte era donar en el número de avui el nostre comentari a les mateixes, mes la precipitació amb que s'ha fet el número, ens priva ben a disgust nostre.

En el proxim, hi dedicarem preferentment les nostres pàgines literàries.

Perdonin els llurs autors aquesta forçosa demora, en gràcia a un estudi mes mesurat i conscient que prometem fer-ne al seu dia.

BIBLIOPHIL



La llegenda de la monja feta llum

En la seva mirada hi hà una calma profunda, les dugues mans se pleguen sobre la roba parda el vis color de cera claror d'argent circonda com si hi tingués les ales d'un àngel de la guarda.

Travessa lentament el monacal silenci, al seu pas se destrena com una melodia, dúu l'hàbit ben cenyit perquè la carn defensi, tot ella es d'una dèbil blancor d'Eucaristia.

Sus la palla del jas té visions delectables, s'adorm sota una pluja de roses i de mel. Aconsola i guareix estols de miserables, entre mig d'ells es com un rajolí de cel.

Passen els anys i es corba de vellor la beguina, un sant avís li mostra del cel la claredat, creuant les mans serenes la testa blanca inclina: — Faci's sempre, Senyor, la vostra voluntat! —

I crida a les germanes i besa cadescuna, demanant el perdò d'alguna falta ausent. L'humil finestra vessa tremolaments de llum,

hi hà un gran repòs en tota la buidor del convent I diu en veu molt baixa:— Sento damunt del rostre el fregadiç d'una ala que devalla del cel. Així com en la vida he sigut sempre vostra, Senyor, feu que'n la mort vos pugua ser fidel!

Mentres l'ànima meva lliberada i perfecta vagi d'aquella prada pel senderó florit, Senyor, feu que aquest fang mesquí de que soc a la lloança vostra pugui ser consumit! — [feta,

Li vola una coloma dels llavis purs. S'agita, i mor, i les germanes tot obrint el llenç blanc, en peus i mans li troben una nafra petita que's com una fontana puríssima de sang.

La miren llargament. Se dilueix la temple en una font que embauma de florit crisme d'or. Ne van omplint les llanties argentades del temple fins que dalt la mortalla no hi resta sinó'l cor.

Per multituds ferventes fa temps que són plorades ses grans perfeccions, sus la trèmola llum del cos, que dintre'l vas de les llanties sagrades en holocaust d'amor lentament se consum.

JOSEP MASSÓ-VENTÓS

VALLFOGONA

Y LUGARES QUE COMPONÍAN SU ANTIGUA BARONÍA

Por Francisco Monsalvatje Fossas

(Continuación)

Que los abades de San Juan las Abadesas fueron los señores jurisdiccionales de Layers, nos lo demuestran una infinidad de documentos, siendo los más notables el acta de juramento de fidelidad prestado por Uzalardo, vizconde de Bas, a Berenguer, abad de San Juan: *De ista hora in antea, dice, ego Uzalardus suprascriptus no decebrei tibi Berengerio abati suprascripto nec totrei ne teu tolrei tua h more neque de tua honore neque ipsa abbatia Sancti Johannis Rivipollentis cum omnibus suis pertinentiis neque ipsum kastrum de Lazes...* (1); juramento que renovó en iguales términos Simón de Palau, lugarteniente de Pedro, vizconde de Bas, en el año 1239 (2), y Hugo, vizconde de Bas, en el año 1263 (3).

El abad de San Juan, Guillermo de San Juan de Pla de Corts, compró, con fecha 15 de Julio del año 1300, a Berenguer de Manlleu, vecino de San Privat de Bas, la bailía y jurisdicción de Layers (4). Uno de sus sucesores compró igualmente del señor Rey, con fecha 17 de Marzo del año 1351, la jurisdicción civil y criminal del castillo de Layers y otros lugares; y para que el dominio de los abades de San Juan las Abadesas fuese completo en este lugar, su abad Ramón de Vallmanya compró al rey D. Pedro IV, con fecha 23 de Diciembre del año 1379, el bovaje, terraje y herbaje de la villa de San Juan y sus parroquias de San Juan y San Pablo, Surroca, Ogasa, Seguríes y Layers.

Poseían en este lugar los abades de San Juan, sin el castillo de Layers, los de Castell Palom y Bejuino. Del primero hay multitud de documentos y se cita casi simultáneamente con el de Layers, y cuyo recuerdo se conserva aún hoy día con el nombre de un manso y de un arroyo, afluente del río de Vallfogona. El segundo se cita en los lindes de un alodio, situado en Layers, vendido por Bernardo, conde de Besalú, y su esposa Toda, a Ardemán, en el año 1006.

Su antigua parroquia de San Vicente de Puigmal, hoy sufragánea de la de San Bartolomé de Layers, también pertenecía a la baronía de Vallfogona y era igualmente posesión de San Juan las Abadesas. Ya el concilio provin-

cial de Narbona, que tuvo lugar en Barcelona en el año 906, confirmó esta posesión a su abadesa D.^a Emmón, y de su castillo poseyeron la alta soberanía los vizcondes de Bas; así es, que en todas las escrituras de ventas y donaciones sigue la misma suerte de los de Milany y Layers, y que no mentamos por no repetir las noticias que hemos mencionado al ocuparnos de los mismos.

En el término parroquial de Layers hay la pequeña iglesia románica de San Jaime del Barretó, en la masía de este nombre, casi tocando con el término de Vidrá; la capilla de Ntra. Sra. del Puig de França, en el vecindario de las Corts, y la ermita de Ntra. Sra. de la Cau, en la cima de la montaña Morro del Quer, al NO. de la rivera de Milany.

CAPITULO VIII

Costumbres.—Folk-lore.—Pla-Falgás.—La Escapada.—Rapto de una hija de casa Artigué.—Datos estadísticos.



OSTUMBRE antiquísima es en Vallfogona, que todos los sábados y vigilia de los días festivos, a la una de la tarde, hacer un repique de campanas para anunciar la festividad del día siguiente, a lo que llaman el *pa y nous del senyor Recló*, y otros *la una per demá*. En los días que se celebra oficio solemne en la iglesia parroquial de San Julián, con exposición del Santísimo Sacramento, hacen tocar una porción de campanillas que están colocadas en una rueda, a la que llaman el *Rotllo*. Antiguamente eran muchas las iglesias de la alta montaña y del Rosellón que había esta costumbre. He visto una de estas ruedas muy curiosa en Vullpellach, diócesis de Gerona, y en la iglesia de San Fructuoso de Camelás, en el Rosellón, se halla ya destruída; pero conservan diez campanillas de la misma, varias de las cuales llevan en minúscula cuadrada esta leyenda: *Te Deum laudamus*. El manso Casellas de Salas, pueblo cercano a Besalú, prestaba un censo anual al *Rotllo del Jovent*, el que tenía que voltearse en la iglesia parroquial de este pueblo al entonarse el *Gloria in excelsis Deo* y al alzar la Hostia en los divinos oficios.

En la víspera de la festividad de la Ascensión de Nuestro Señor Jesucristo, a las ocho de la noche, o sea al toque de oración, que dura un cuarto de hora a lo menos, tanto en la población como en las casas de campo sacan luces en los balcones y ventanas por ser, según dicen, la hora que Jesucristo subió a los cielos; encendiendo igualmente grandes

(1) Col. Dip. Coud. de Besalú, tomo XV, doc. núm. VMCCXXIII.

(2) " " " " " XII " DCLXXX.

(3) " " " " " XII " DCCXCIV.

(4) " " " " " XII " MCXIX.

hogueras en las vísperas de San Juan, San Pedro y San Isidro.

En los cuatro puntos cardinales del distrito hay cuatro collados que se denominan: el del N. la *Creu de Sant Juan las Abadesas*; el del S. la *Creu del Espinal*, situado en la cordillera del castillo de Milany; el del E. la *Creu de cal Frara*, situado a medio kilómetro de la iglesia parroquial, y al O. la *Creu de cal Report*, a un kilómetro de la población. Tres días antes de la festividad de la Ascensión, el clero parroquial y el vecindario van en procesión el primer día a la *Creu de cal Frara*; el segundo a la de *can Raport*, y el tercero a un cobertizo que hay cerca de la iglesia parroquial, al que llaman *El Reliqué*, a bendecir el distrito, a cuya procesión la llaman *professó de las llatanías*. También se hace la bendición de las tierras el día 22 de Julio, en la capilla de Santa Magdalena de Cambrils.

En las festividades de Nuestra Señora del Rosario, San Isidro, San Julián y en la fiesta mayor, se bailan en la plaza pública del pueblo los típicos *ballets*, *sardanés* y *contrapassos*. Por la tarde, después de la merienda, el primero *ballet* que se baila es el del Sr. Alcalde, el segundo es para los vecinos de Ripoll que concurren a la fiesta, y el tercero para los de San Juan las Abadesas.

* * *

Plafalgás era el colono que habitaba el manso de este nombre, hoy día arruinado, situado cerca de la ermita de Santa Magdalena de Cambrils, desde la cual se divisa la cordillera pirenaica desde el Puigmal al Canigó; Rosas y el litoral mediterráneo. Se cuenta en Vallfogona que este personaje era un hombre de una fuerza extraordinaria y su estatura la de un gigante. Comía, según tradición, en un plato de piedra de forma redonda, que mide 1'20 m. de diámetro por 0'43 m. de profundidad; cuyo plato se conserva en el manso Artigué, al que llaman *el plat d'En Plafalgás*. Se cuentan de él proezas de su fuerza, siendo la más notable la siguiente: Habiendo construido los señores de Vallfogona la iglesia parroquial de San Julián y hallándose casi arruinada la del castillo de Milany, dedicada a San Pedro, determinaron trasladar la única y colosal campana de esta iglesia a la nuevamente reedificada de Vallfogona. Plafalgás fué el encargado de llevarla, y al ser a la mitad del camino unos labradores que estaban trillando se extrañaron de su fuerza, a lo que les dijo que si querían llenarla de trigo probaría también de llevársela; lo que hicieron aquellos labradores, cabiendo en la misma siete cuarteras, y para llevarla más cómodamente arrancó

una haya del bosque para que le sirviera de *suscoll* (1). Para dar una idea de lo que sería la tal campana, basta decir que la fundieron e hicieron los cuatro campanas que hoy existen en la iglesia parroquial de Vallfogona.

Dicen que a su muerte fué sepultado a la entrada de la iglesia parroquial de San Julián de Vallfogona. Lo cierto es que allí hay una tumba en cuya losa hay grabada una campana, y lo corrobora el adagio inmemorial en esta villa que dice: *A l'esglesia de Vallfogona no hi entraràs ni n'exiràs sens que trapitges la tomba de Plafalgás*.

* * *

El cancionero popular catalán se habrá enriquecido con dos canciones que he recogido en esta villa. La primera de ellas hace referencia a dos presos que en la guerra civil de los siete años había en su castillo, y que debían ser fusilados, los cuales burlando la vigilancia de sus guardianes lograron escapar. Dice así:

Adeu Roselló — may viuràs alegre,
may viuràs content—que no hi haja guerra.
Amichs y parents—y la mara meva.
— Fastejava jo—hermosa doncella
de dalt del balcó—que's mirava'ls presos.
Me determiní—d'anar a la meva,
de dexarme anar—per una finestra.
Ningú no ho ha vist—sinó una doncella
que prenía'l sol—a dintre d'una era.
No n'era del lloch,—n'era forastera.
Ella'n fa un crit—a la escarcellera:
—«Los presos se'n van,—ja passen la serra».
Jordi va al devant—Moreu va al derrera;
Jordi se'n girà; —Moreu no'm seguescas.
—Los peus me fan mal—del gran pes dels ferres;
duch grillons als peus—y al coll duch cadenes.
Camina, Moreu—que altre cop som presos.
—No puch caminà,—tampoch tocà a terra.
Trovan un pastó—que guardava ovelles;
—Pastor, bon pastor,—trèncams las cadenes.
ab un martellet—li'n fa petà'ls ferres.
—No portam diners—pels que tu't mereixes,
Deu t'ho pagarà—be prou a la terra
y ab la gloria al cel,—que tots poguem heure.

(1) *Suscoll* es el palo que sirve para llevar una carga a hombros.